

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ОСВІТНЬО- ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ЕКОНОМІКА»**

**Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю № 051 Економіка
галузі знань № 05 Соціальні та поведінкові науки
Кваліфікація: бакалавр з економіки**

**ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ
РАДОЮ**

Голова вченої ради

_____ / В.І. Ладика /
(протокол № ____ від « ____ » _____ 2023р.)

Освітня програма вводиться в дію з _____ 2023 р.

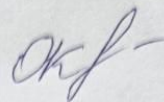
Ректор _____ / В.І. Ладика /
(наказ № ____ від « ____ » _____ 2023 р.)

Суми – 2023 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми

Проектна група у складі:

Голова проектної групи
к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки та
підприємництва імені професора
І.М. Брюховецького

О. М. Ковальова

Члени проектної групи

к. е. н., професор кафедри економіки та
підприємництва імені професора
І.М. Брюховецького

Н. І. Строченко

к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки та
підприємництва імені професора
І.М. Брюховецького

І. І. Коблянська

здобувач першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти

О. О. Воліна

здобувач першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти

С. Г. Чубур

Розглянуто та схвалено на розширеному засіданні кафедри за участі
студентського активу та стейкхолдерів протокол № ____ від _____ 2023р.

Начальник навчального відділу

Н. В. Колодненко

Т.в.о. завідувачки відділу якості, ліцензування
та акредитації,

О.І.Рибіна

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, д.б.н., професор

І. М. Коваленко

Схвалено на засіданні вченої ради факультету економіки і менеджменту
від _____ 2023 р., протокол № ____

Голова вченої ради факультету економіки
і менеджменту д.е.н., професор

М.О. Лищенко

ПЕРЕДМОВА

Сьогодні економіка стала нероздільною частиною усіх сфер життєдіяльності суспільства загалом, та людини, зокрема. Без знання економічної науки в наш час не може існувати не лише жодне підприємство, виробництво, але і держава. В умовах ринкової економіки постійно зростають вимоги до підвищення рівня професійної підготовки фахівців з економіки.

Підготовка фахівців з економіки проводиться в університеті з 1977 року. Сьогодні в галузі економіки та підприємництва в університеті проводиться підготовка за освітньо-кваліфікаційними рівнями: молодшого спеціаліста (у технікумах і коледжах), бакалавра та магістра.

Навчальним планом підготовки бакалаврів зі спеціальності «Економіка» передбачена ґрунтовна гуманітарна, природничо-наукова та загальноекономічна підготовка.

Загальнопрофесійні дисципліни дозволяють студентам оволодіти знаннями в області економічної теорії, статистики, бухгалтерського обліку і аудиту, економічного аналізу, планування, світової економіки і міжнародних економічних відносин, менеджменту, маркетингу, фінансів, економіки підприємства.

Процес навчання ґрунтується на широкому використанні методів активізації всіх видів лекційних і практичних занять, дослідженні досвіду провідних суб'єктів підприємництва. Вільний вибір 25 % дисциплін за спеціальністю «Економіка», а також можливість обрання дисциплін соціально-психологічного, технологічного та правового спрямування, поглиблене вивчення іноземних мов та інформаційних технологій дозволить реалізувати студентам свої вподобання та дасть можливість поглибити здібності для реалізації у майбутній діяльності.

Освітньо-професійна програма розроблена на основі Стандарту вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність: 051 «Економіка», який затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 13.11.2018 р. № 1244.

Стандарт розроблено членами підкомісії зі спеціальності 051 «Економіка» Науково-методичної комісії № 6 з бізнесу, управління та права сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України.

Підготовка бакалаврів спрямована на підготовку кваліфікованих професіоналів з економіки, які володіють сучасним економічним мисленням і компетентностями, що визнаються професійним ринком, прикладними навичками виконання дослідницьких проектів, вирішення практичних кейсів з управлінськими завданнями щодо проблем функціонування і розвитку економічних систем різного рівня.

Фахова експертиза проведена зовнішніми стейкхолдерами:

Зельська Наталія Вікторівна - керівник відділу планування напрямку рослинництво, ПрАТ «МХП»;

Гончаренко Наталія Петрівна - провідний економіст, ПрАТ «МХП»;

Ведмідера Ольга Андріївна - заступник директора з економічних питань КНП «Дитяча клінічна лікарня Святої Зінаїди» Сумської міської ради;

Прихожай Анна Валентинівна – економіст обчислювально-розрахункової групи філії «Сумський РЕМ» АТ «Сумиобленерго»;

Карпенко Валентина Федорівна – головний економіст, ТОВ «ВАТАГ», м.Суми.

Методична експертиза проведена внутрішніми стейкхолдерами:

Орехова Альвіна Іванівна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової Сумського національного аграрного університету;

Терещенко Світлана Іванівна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та підприємництва Сумського національного аграрного університету.

1. Профіль освітньої програми зі спеціальності 051 « Економіка »

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Сумський національний аграрний університет, факультет економіки і менеджменту, кафедра економіки та підприємництва ім. проф. І.М.Брюховецького
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Обмеження щодо форм навчання	Обмеження відсутні
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Бакалавр, бакалавр з економіки
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС на базі ПЗСО та 120 кредитів ЄКТС для навчання на базі ступеня «молодший бакалавр» (ОКР «молодший спеціаліст») за попередньою освітньою програмою підготовки (скорочена форма) та 60 кредитів ЄКТС на базі ступеня «фаховий молодший бакалавр». Термін навчання 3 роки 10 місяців (1 рік 10 місяців для навчання на базі ступеня «молодший бакалавр» (ОКР «молодший спеціаліст»), скорочена форма; або 2 роки 10 місяців для навчання на базі ступеня «фаховий молодший бакалавр»). 67% обсягу освітньої програми спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначених Стандартом вищої освіти.
Наявність акредитації	Акредитаційна комісія України, сертифікат: серія НД №1996547 до 01.07.2027 року
Цикл / рівень	НРК України – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень
Мови викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	до 01.07.2027 року
Інтернет адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://www.snau.edu.ua
2 – Мета освітньої програми	
<i>Підготовка висококваліфікованих фахівців, які володіють сучасним економічним мисленням, теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для розв'язання завдань в сфері економіки; набуття студентами компетенцій відповідно до потреб агропромислового сектору України, суміжних галузей, економіки та суспільства, через вивчення європейських засад, методів та практик прийняття економічних рішень.</i>	
3- Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація)	05 Соціальні та поведінкові науки 051 Економіка

<p>Опис предметної області</p>	<p>Об'єкт вивчення та/або діяльності: закономірності функціонування та розвитку соціально-економічних систем, соціально-економічних процесів, їх моделювання, прогнозування та регулювання, мотивація і поведінка економічних суб'єктів.</p> <p>Цілі навчання: підготовка фахівців, які володіють сучасним економічним мисленням, теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для розв'язання завдань предметної області.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області: поняття, категорії, концепції, принципи економічних наук.</p> <p>Методи, методики та технології: загальнонаукові методи пізнання та дослідницької діяльності, математичні та статистичні методи економічного аналізу, економіко-математичне моделювання, інформаційно-комунікаційні технології досліджень, розповсюдження, та презентацій результатів досліджень.</p> <p>Інструментарій та обладнання: сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання, інформаційні системи та програмні продукти, що застосовуються у професійній діяльності.</p>	
<p>Особливості освітньої програми</p>	<p>Програма спрямована на формування теоретичних економічних знань та розвиток практичних навичок з обґрунтування рішень щодо економічних питань функціонування господарюючих одиниць агропромислового сектору України; досягнення цілей програми забезпечується адаптуванням європейських методів економічного управління в аграрному виробництві та практико-орієнтованим навчанням з посиленням ролі практичної компоненти: навчання на виробництві, навчання з використанням реальних виробничих даних.</p>	
<p>Основний фокус освітньої програми та спеціалізації</p>	<p>Адаптація європейських підходів економічного аналізу та обґрунтування господарських рішень в агровиробництві, поглиблення практичних навичок для підвищення конкурентоспроможності випускників економічної спеціальності на ринку праці.</p> <p><i>Ключові слова:</i> економіка, аграрна економіка, економічна діяльність аграрних підприємств, ринок, регіональна економіка, глобальна економіка.</p>	
<p>Академічні права випускників</p>	<p>Можливість продовжувати освіту за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти.</p>	
<p>4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання</p>		
<p>Придатність до працевлаштування</p>	<p>Назва і шифр професійної групи</p>	<p>Професійна назва роботи (посада)</p>
	<p>II. Професіонали</p>	
	<p>341</p>	<p>Фахівці в галузі фінансів та торгівлі.</p>
	<p>3411</p>	<p>Фахівець з біржових операцій. Фахівець з управління активами. Фахівець з фінансово-економічної безпеки.</p>
	<p>342</p>	<p>Агенти з комерційного обслуговування та торговельні брокери.</p>

	3423	Інспектор з кадрів. Організатор з персоналу.
	343	Технічні фахівці в галузі управління.
	3434	Асистент економіста-статистика.
	3436.1	Помічник керівника підприємства (установи, організації). Референт.
	3436.3	Помічник керівника малого підприємства без апарату управління.
	3439	Асистент фахівця з міського та районного планування. Асистент фахівця з розміщення продуктивних сил та регіональної економіки.
Подальше навчання	Випускник має право на продовження навчання на наступному другому рівні вищої освіти.	
5 – Викладання та оцінювання		
Викладання та навчання	<p>Студентоцентроване навчання, проблемно-орієнтоване навчання, електронне навчання в системі Moodle, самонавчання, навчання на основі досліджень тощо.</p> <p>Викладання проводиться у вигляді: лекції, мультимедійні лекції, інтерактивні лекції, семінари, практичні заняття, лабораторні роботи, самостійне навчання, індивідуальні заняття тощо.</p> <p>Комбінація лекцій, практичних занять із розв'язанням ситуаційних завдань і використанням кейс-методів, ділових ігор, тренінгів, що розвивають практичні навички, уміння та формують креативне мислення.</p>	
Оцінювання	Поточне опитування, тестовий контроль, презентація індивідуальних завдань, звіти команд, звіти з практики. Підсумковий контроль – екзамени та заліки з урахуванням накопичених балів поточного контролю.	
6 – Програмні компетентності		
Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.	
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p>	

	<p>ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.</p> <p>ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</p>	<p>СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.</p> <p>СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.</p> <p>СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.</p> <p>СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.</p> <p>СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.</p> <p>СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудоуних відносин.</p> <p>СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.</p> <p>СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.</p> <p>СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.</p> <p>СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.</p> <p>СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.</p> <p>СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.</p>

	<p style="text-align: center;">Спеціальні (фахові, предметні) компетентності, запропоновані СНАУ</p> <p>СК15. Здатність обґрунтовувати доцільність технологічних новацій в аграрному виробництві та визначати їх роль у забезпеченні соціально-економічного розвитку аграрних підприємств.</p> <p>СК 16. Здатність моделювати та оптимізувати господарські рішення аграрних підприємств із застосуванням ІТ-технологій.</p>
<p>7 – Нормативний зміст підготовки бакалавра, сформульований у термінах результатів навчання</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу. 2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя. 3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки. 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем. 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади). 6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності. 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки. 8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач. 9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави. 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності. 11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин. 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати. 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники. 14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку. 15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні. 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки. 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків. 18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність. 	

19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.
 20. Оволодіти навичками усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.
 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
 22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.
 23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.
 24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.
- Результати навчання, запропоновані СНАУ**
25. Ідентифікувати основні взаємозв'язки та особливості господарсько-виробничих відносин в аграрному виробництві на основі інноваційного розвитку.
 26. Вміти моделювати та оптимізувати господарські рішення із застосуванням ІТ-технологій при визначенні стратегій соціально-економічного розвитку аграрних підприємств.

8 – Форма атестації здобувачів першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація бакалаврів здійснюється у формі складання атестаційного екзамену.
Вимоги до кваліфікаційного іспиту	Атестаційний іспит за спеціальністю включає дисципліни: Економіка підприємства, Міжнародна економіка, Проектний аналіз і бізнес-планування, Економіка та організація інноваційної діяльності, Виробнича економіка сільськогосподарських підприємств, Потенціал і розвиток підприємства в умовах ризиків, Економіка праці й соціально-трудова відносини і та повинен перевіряти досягнення результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти та освітньою програмою.

9 – Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення	Реалізацію освітньо-професійної програми здійснюють висококваліфіковані спеціалісти, в т.ч. зі стажем роботи не менше 10 років. Усі науково-педагогічні працівники, залучені до реалізації освітньо-професійної програми з економіки, є штатними співробітниками Сумського національного аграрного університету, мають науковий ступінь та/або вчене звання та підтверджений рівень наукової і професійної активності, який відповідає Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності закладів освіти, затвердженим постановою КМУ від 30.11.2015р. №1187. Для підвищення практичної спрямованості навчального процесу до проведення лекційних занять залучаються провідні фахівці-практики та закордонні фахівці.
Матеріально-технічне забезпечення	Забезпеченість навчальними приміщеннями, комп'ютерними робочими місцями, мультимедійним обладнанням відповідає потребі. Наявна вся необхідна соціально-побутова інфраструктура, кількість місць у гуртожитках відповідає вимогам. Для реалізації освітньо-професійної програми на факультеті економіки і менеджменту є спеціалізовані навчально-тренінгові та комп'ютерні лабораторії, обладнані необхідним устаткуванням та

	<p>програмним забезпеченням (програмний комплекс Diamond FMS, 1С: Управління сільськогосподарським підприємством, доступ до 1С: ІТС Україна, 1С:Підприємство 8.2, Мастер Тест, Regio-Max). Дистанційне навчання реалізовано на платформах MOODLE, GoogleClassroom та платформах сервісів для проведення он-лайн конференцій ZOOM, GoogleMeet, Teams.</p>
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<p>Офіційний веб-сайт СНАУ http://www.snau.edu.ua містить інформацію про освітні програми, навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, міжнародне співробітництво, практику та працевлаштування, контакти.</p> <p>Усі зареєстровані в СНАУ користувачі мають необмежений доступ до мережі Інтернет. Фонд наукової бібліотеки СНАУ містить понад 313 тис. примірників навчальної, наукової літератури, періодичних наукових видань. До електронного каталогу внесено понад 76700 записів. Створюються та використовуються електронні бази даних вторинної інформації – букіністичний каталог (понад 1100 записів), каталог дисертацій (363 записи), каталог авторефератів (2585 записів) тощо. Створено електронну картотеку книгозабезпечення. Читальний зал забезпечений бездротовим доступом до мережі Інтернет. Усі ресурси бібліотеки доступні через сайту університету: http://library.http://www.snau.edu.ua.</p> <p>Всі навчальні дисципліни курсу освітньо-професійної підготовки з економіки забезпечені конспектами лекцій, методичними рекомендаціями щодо проведення практичних занять та самостійної роботи, методичними рекомендаціями щодо проходження фахового стажування, а також Е-курсами в середовищі MOODLE.</p>
10 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Відповідно до чинного законодавства та угод про співробітництво між національними університетами
Міжнародна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між Сумським національним аграрним університетом та іноземними навчальними закладами-партнерами (зокрема, з Університетом прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф, Німеччина; з Коледжем Університету Рітл, Великобританія); з Університетом природничих наук Вроцлаву, Польща; з Університетом аграрних наук та ветеринарної медицини Бухаресту, Румунія; з Вірменським національним аграрним університетом, Вірменія; з Єреванським державним університетом, Вірменія; з Самаркандським сільськогосподарським інститутом, Узбекистан; з Андижанським сільськогосподарським інститутом, Узбекистан) в межах проєкту «Від теоретично-орієнтованого до практичного навчання у аграрній сфері/TOPAS» 585603-EPP-1-2017-1-DE-EPPKA2-SVNE-JP (15 жовтня 2017 – 14 жовтня 2020)
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Можливе після вивчення курсу української мови

10. Перелік нормативних документів

1. Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту» [Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>];

2. Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту» – [Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>];
 3. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>];
 4. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>];
 5. Національний класифікатор України: «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009: 2010 [Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>];
 6. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003: 2010 ДК 003:2010 [Режим доступу: <http://www.dk003.com>];
 7. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2016 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 01.10.2019 р. № 1254), 11 схвалені сектором вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (протокол № 3 від 21 червня 2019 р.);
 8. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf];
 9. EQF-LLL – European Qualifications Framework for Life long Learning [Режим доступу: https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/brochexp_en.pdf];
 10. QF-EHEA – Qualification Framework of the European Higher Education Area [Режим доступу: <http://www.ehea.info/article-details.aspx?ArticleId=67>];
- TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів [Режим доступу: <http://www.unideusto.org/tuningeu/>].

Джерела внутрішнього користування

1. Положення про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті, затверджене Рішенням вченої ради Сумського національного аграрного університету від 30.02.2015 р. URL: https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/Положення_2015_Організація-освітнього-процесу.pdf
2. Концепція освітньої діяльності Сумського національного аграрного університету, схвалена Вченою радою університету 27 серпня 2015 року. URL: <https://drive.google.com/file/d/1MBO0pEuPCM2M20CWCsa0G3wkWrWRGcas/view>
3. Кодекс академічної доброчесності Сумського національного аграрного університету, схвалений Вченою радою університету від 26.12.2017р. URL: http://docs.snau.edu.ua/documents/education/quality/kodeks_akadem_dobrochesnosti.pdf
4. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Сумському НАУ, схвалене Вченою радою СНАУ 26.12.2017р. URL: http://docs.snau.edu.ua/documents/education/quality/polojennya_plagiat.pdf
5. Положення про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність в Сумському національному аграрному університеті, схвалене Вченою радою СНАУ 15.10.2019р. URL: https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/ПОЛОЖЕННЯ_УНІКАЛЬНІСТЬ_СНАУ.pdf

2. ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ ТА ЇХ ЛОГІЧНА ПОСЛІДОВНІСТЬ

2.1. Перелік компонент освітньо-професійної програми

Освітні компоненти	Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
I. Нормативні навчальні дисципліни (Обов'язкові компоненти)				
1.1 Цикл дисциплін гуманітарної підготовки				
ОК 1	ГП 1.	Історично-філософські студії	5	Іспит, залік
ОК 2	ГП 2.	Основи наукових досліджень	5	іспит
ОК 3	ГП 3.	Іноземна мова (за професійним спрямуванням)	5	іспит, залік
ОК 4	ГП 4.	Громадянська освіта	5	іспит
ОК 5	ГП 5.	Українська мова та академічне письмо	5	іспит
1.2 Цикл дисциплін природничо-наукової (фундаментальної) підготовки				
ОК 6	ПНП 1	Мікроекономіка	5	іспит
ОК 7	ПНП 2	Макроекономіка	5	іспит
ОК 8	ПНП 3	Вища математика та теорія ймовірностей	5	іспит, залік
ОК 9	ПНП 4	Економіко-математичні методи і моделі	5	іспит
ОК 10	ПНП 5	Сучасні мультимедійні технології	5	іспит, залік
ОК 11	ПНП 6	Системи інноваційних технологій в сільськогосподарському виробництві (ТОПАЗ)	5	іспит
1.3 Цикл дисциплін базової та загально-професійної підготовки				
ОК 12	ЗБП 1	Економіка підприємства	5	іспит
ОК 13	ЗБП 2	Менеджмент	5	іспит
ОК 14	ЗБП 3	Маркетинг	5	іспит
ОК 15	ЗБП 4	Фінанси, гроші і кредит	5	іспит
ОК 16	ЗБП 5	Бухгалтерський облік	5	іспит
ОК 17	ЗБП 6	Інформаційні фахові технології	5	іспит
ОК 18	ЗБП 7	Статистика та теорія економічного аналізу	5	іспит, залік
1.4 Цикл дисциплін професійної підготовки				
ОК 19	ПП 1	Національна економіка	5	іспит
ОК 20	ПП 2	Міжнародна економіка	5	іспит
ОК 21	ПП 3	Організація виробництва	5	іспит
ОК 22	ПП 4	Економіка праці і соціально-трудова відносини	5	іспит
ОК 23	ПП 5	Підприємницьке право	5	іспит
ОК 24	ПП 6	Інформаційне забезпечення економічних процесів підприємницької діяльності (ТОПАЗ)	5	іспит
ОК 25	ПП 7	Стратегія підприємницької та біржової діяльності	5	іспит
ОК 26	ПП 8	Проектний аналіз і бізнес-планування	6	іспит, іспит
ОК 27	ПП 9	Виробнича економіка сільськогосподарських підприємств (ТОПАЗ)	5	іспит
ОК 28	ПП 10	Потенціал і розвиток підприємства в умовах ризиків	6	іспит

ОК 29	ПП 11	Економіка і організація інноваційної діяльності	5	іспит
ОК 30		Навчальна практика	12	
ОК 31		Виробнича практика	6	
ОК 32		Фахове стажування	15	
Загальний обсяг обов'язкових компонент:			180	x
II. ВИБІРКОВІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ (вибіркові компоненти)				
2.1 Цикл загальноуніверситетських вибіркових дисциплін загальної підготовки				
ОК 34	ВЗПУ 1	Фізичне виховання (за руховою активністю)	5	залік
ОК 35	ВЗПУ 2	Іноземна фахова мова (за вибором)	5	залік
ОК 36	ВЗПУ 3	Вибіркова дисципліна (4 сем)	5	залік
ОК 37	ВЗПУ 4	Вибіркова дисципліна (6 сем)	5	залік
2.2 Цикл дисциплін загальної підготовки для спеціальностей факультету				
ОК 38	ВЗПС 1	Вибіркова дисципліна (3 сем)	5	іспит
ОК 39	ВЗПС 2	Вибіркова дисципліна (4 сем)	5	іспит
ОК 40	ВЗПС 3	Вибіркова дисципліна (5 сем)	5	залік
ОК 41	ВЗПС 4	Вибіркова дисципліна (6 сем)	5	залік
2.3 Цикл вибіркових дисциплін фахової підготовки				
ОК 42	ВФП 1	Вибіркова дисципліна (7 сем)	5	залік
ОК 43	ВФП 2	Вибіркова дисципліна (7 сем)	5	залік
ОК 44	ВФП 3	Вибіркова дисципліна (8 сем)	5	іспит
ОК 45	ВФП 4	Вибіркова дисципліна (8 сем)	5	залік
Загальний обсяг вибіркових компонент:			60	x
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ			240	x

2.2 Цикл дисциплін загальної підготовки для спеціальностей факультету

Вибіркові компоненти	Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
ВК 5	ВЗПС-1	Політекономія	5	іспит
		Теорія організацій		
		Регіональна економіка		
		Економетрика		
		Загальні основи організації господарського обліку		
		Фінанси природокористування		
ВК 6	ВЗПС-2	Ораторське мистецтво та комунікації	5	іспит
		Управління витратами		
		Економіка праці та соціально-трудова відносини (окрім спеціальності 051 «Економіка»)		
		Зовнішньоекономічна діяльність		
		Податкова система		
		Основи бізнес-аналітики		
Ціни та ціноутворення				

		Соціальна політика		
ВК 7	ВЗПС-3	Організація роботи публічної служби	5	залік
		Нормування праці		
		Оподаткування підприємств АПК		
		Планування і контроль на підприємстві		
		Фінансовий аналіз		
		Міжнародна торгівля		
		Брендинг		
ВК 8	ВЗПС-4	Електронна комерція	5	залік
		Соціальна відповідальність бізнесу		
		Маркетинг територій		
		Інформаційні технології в формуванні управлінської звітності		
		Управління якістю		
		Організація публічних закупівель		
		Біоекономіка та сталий розвиток		
		Всього	20	

2.3 Цикл вибірових дисциплін фахової підготовки

Вибіркові компоненти	Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
ВК 9	ВФП-1	Стандартизація, метрологія і управління якістю	5	залік
		Поведінкова економіка		
		Організація та кооперація у бізнесі		
ВК 10	ВФП-2	Капітал підприємства: формування та використання	5	залік
		Економіка біржових ринків		
		Організація і управління стартап проектами		
ВК 11	ВФП-3	Економіка навколишнього середовища (англ. мова)	5	іспит
		Економіка зовнішньоекономічної діяльності (англ. мова)		
		Міжнародна торгівля (англ. мова)		
ВК 12	ВФП-4	Інституційна економіка	5	залік
		Сучасні комунікації і культура в підприємстві		
		Соціальне підприємництво		
		Всього	20	

Освітня програма містить компетентності, що визначають специфіку підготовки бакалаврів зі спеціальності 051 «Економіка» та результати навчання, які виражають що саме студент повинен знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення освітньої програми. Вони узгоджені між собою та відповідають дескрипторам Національної рамки кваліфікацій. Таблиця 1 показує відповідність визначених Стандартом компетентностей та дескрипторів НРК. В таблиці 2 показана відповідність освітніх компонентів програмним компетентностям освітньої програми. В таблиці 3 показана відповідність результатів навчання та компетентностей. В таблиці 4 показана відповідність результатів навчання та освітніх компонент.

Таблиця 1.

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК (за 6-м рівнем, бакалаврським)

Класифікація компетентностей за НРК	Знання Зн1 Концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень Зн2 Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності	Уміння Ум1 Розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів	Комунікація К1 Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду в галузі професійної діяльності К2 Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію	Автономія та відповідальність АВ1 Управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах АВ2 Відповідальність за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності
Загальні компетентності				
ЗК1			K1, K2	АВ1
ЗК2	ЗН1, ЗН2		K1	
ЗК3	ЗН1, ЗН2	УМ1		
ЗК4	ЗН2	УМ1		АВ2
ЗК5	ЗН1		K1, K2	
ЗК6			K1, K2	
ЗК7		УМ1	K1	
ЗК8	ЗН1	УМ1		
ЗК9		УМ1		АВ1
ЗК10	ЗН2			
ЗК11	ЗН2	УМ1		АВ1
ЗК12			K1, K2	

ЗК13	ЗН2		К1	АВ1
Спеціальні (фахові) компетентності				
СК1	ЗН2	УМ1		
СК2			К2	
СК3		УМ1		
СК4	ЗН2		К2	
СК5	ЗН1	УМ1		
СК6		УМ1		
СК7			К1	АВ1
СК8				АВ1
СК9	ЗН1			
СК10		УМ1		АВ1
СК11	ЗН1		К1	
СК12			К1	АВ2
СК13		УМ1		
СК14	ЗН1, ЗН2	УМ1		
СК15		УМ1		АВ1
СК16		УМ1		АВ1

Матриця відповідності освітніх компонентів програмним компетентностям ОП

Компетентності	Освітні компоненти																																					
	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7	ОК 8	ОК 9	ОК 10	ОК 11	ОК 12	ОК 13	ОК 14	ОК 15	ОК 16	ОК 17	ОК 18	ОК 19	ОК 20	ОК 21	ОК 22	ОК 23	ОК 24	ОК 25	ОК 26	ОК 27	ОК 28	ОК 29	ОК 30	ОК 31	ОК 32						
ІК	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•				
ЗК1	•			•																		•	•															
ЗК2	•																																					
ЗК3		•				•	•	•	•										•	•						•	•											
ЗК4						•	•				•	•			•	•	•	•									•	•	•	•	•		•	•				
ЗК5					•																																	
ЗК6			•																														•	•				
ЗК7																		•							•								•	•				
ЗК8		•				•	•					•							•						•	•	•	•	•	•	•							
ЗК9											•			•													•	•	•	•								
ЗК10						•	•						•										•				•	•	•	•								
ЗК11						•	•								•							•				•	•	•	•	•								
ЗК12						•	•					•											•			•	•	•	•	•								
ЗК13				•																			•	•		•	•	•	•									
СК1						•	•												•	•																		
СК2															•	•								•			•											
СК3																																						
СК4		•				•	•																															
СК5							•																															
СК6									•																													
СК7										•								•							•									•	•			
СК8													•										•	•				•										
СК9									•									•																				
СК10												•				•			•									•	•					•	•			
СК11						•	•							•	•												•	•	•	•								
СК12						•	•					•			•				•			•				•	•	•	•	•	•							
СК13													•	•					•							•	•	•	•	•				•	•			
СК14											•		•										•				•											
СК15											•																	•	•	•	•			•	•			
СК16																												•	•	•	•					•	•	

Таблиця 3

Матриця відповідності результатів навчання та компетентностей

Програмні результати навчання	Інтегральна компетентні	Загальні компетентності													Спеціальні (фахові) компетентності															
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
		ПРН 1	+	+	+				+			+		+	+	+			+		+									+
ПРН 2	+	+	+			+		+			+		+	+					+				+		+					
ПРН 3	+			+	+	+									+			+	+											
ПРН 4	+	+		+	+		+								+		+		+	+							+	+		
ПРН 5	+	+	+			+	+			+			+			+					+			+	+					
ПРН 6	+		+	+	+	+				+	+				+	+					+			+		+			+	
ПРН 7	+		+						+						+		+	+	+		+		+				+			
ПРН 8	+			+			+											+		+	+		+		+					
ПРН 9	+	+		+			+								+		+	+	+				+							
ПРН 10	+	+			+	+	+			+		+			+	+					+	+		+				+		
ПРН 11	+	+				+			+		+	+	+			+					+	+	+	+				+		
ПРН 12	+		+		+					+	+	+	+			+									+	+		+		
ПРН 13	+				+	+			+	+								+			+	+		+			+			
ПРН 14	+	+	+						+		+	+			+						+		+			+				
ПРН 15	+	+	+			+			+	+		+													+	+		+		
ПРН 16	+			+	+					+			+					+			+			+						
ПРН 17	+		+				+			+			+		+			+					+	+				+		
ПРН 18	+		+							+			+			+								+				+		
ПРН 19	+	+				+	+	+	+										+	+			+							
ПРН 20	+					+	+				+		+					+		+								+		
ПРН 21	+	+		+						+		+			+			+				+	+		+	+		+	+	
ПРН 22	+		+							+			+												+	+	+	+	+	
ПРН 23	+		+	+							+	+		+				+								+				
ПРН 24	+	+	+								+	+	+	+				+			+						+			
ПРН 25	+				+					+					+											+			+	+
ПРН 26	+				+			+				+								+				+	+			+	+	

